

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด โดยใช้วิธีสังเกตการณ์และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายจัดการ จำนวน 6 คน เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก ด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก ด้านการรับชำระค่าหุ้น-หนี้และอื่น ๆ จากสมาชิก และด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย รวมทั้งศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร บทความ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องระบบการควบคุมภายใน เอกสารของกรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ทราบระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นที่สนใจ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด โดยใช้วิธีการสังเกต ศึกษาแผนผังระบบเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เกี่ยวกับองค์ประกอบของการควบคุมภายใน 5 ด้าน ในการดำเนินงานสหกรณ์ 4 ด้าน ได้แก่ด้านการรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก ด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก ด้านการรับชำระค่าหุ้น-หนี้และอื่น ๆ จากสมาชิก และด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย แสดงผลตามตารางที่ 18 ถึง ตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 18 สรุปผลการประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด ด้านการรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก

องค์ประกอบการควบคุมภายใน ตามแนวคิด COSO	การปฏิบัติงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด					
	จำนวน รายการ	ร้อยละ	มี / ใช่		ไม่มี / ไม่ใช่	
			รายการ	ร้อยละ	รายการ	ร้อยละ
1. สภาพแวดล้อมการควบคุม	14	100	12	85.71	2	14.29
2. การประเมินความเสี่ยง และ กิจกรรมการควบคุม	12	100	11	91.67	1	8.33
3. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร	17	100	14	82.35	3	17.65
4. การติดตามและประเมินผล	8	100	7	87.50	1	12.50
รวม	51	100	44	86.27	7	13.73

จากตารางที่ 18 การประเมินระบบการควบคุมภายในด้านการรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก ในแต่ละองค์ประกอบ แสดงรายละเอียด ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม มีรายการประเมินการควบคุม จำนวน 14 รายการ พบว่าการควบคุม 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่มีการควบคุม 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.29 โดยสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ ความซื่อสัตย์และจริยธรรม และโครงสร้างการดำเนินงานด้านการรับ-ฝากเงินของสมาชิก ส่วนสภาพแวดล้อมการควบคุมที่มีการควบคุมไม่ครบตามรายการในแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ บุคลากรด้านการรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก ไม่มีการควบคุมในเรื่อง การสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และการบริหารทรัพยากรบุคคล ไม่มีการควบคุมในเรื่องแผนการพัฒนามูลนิธิด้านการรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญและทักษะในการปฏิบัติงาน

2. การประเมินความเสี่ยงและกิจกรรมการควบคุม มีรายการประเมินการควบคุม 12 รายการ พบว่าการควบคุม 11 รายการ คิดเป็นร้อยละ 91.67 และไม่มีการควบคุม 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8.33 โดยความเสี่ยงที่สหกรณ์จัดให้มีกิจกรรมการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ ความเสี่ยงเรื่องเจ้าหน้าที่รับฝากเงินทำหน้าที่รับ-จ่ายเงิน และจัดทำบัญชีย่อย เรื่องการปฏิบัติผิดระเบียบ ข้อบังคับ เรื่องบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินรับฝากไม่ถูกต้อง และเรื่องการทำวนคอกเบี้ยเงินรับฝากผิดพลาด ส่วนความเสี่ยงที่สหกรณ์จัดกิจกรรมควบคุมไม่ครบรายการตามแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ความเสี่ยงเรื่องการ

รับเงินฝากและถอนเงินไม่ตรงกับหลักฐาน โดยไม่มีการยื่นยันยอดเงินรับฝากอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

3. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร มีรายการประเมินการควบคุม 17 รายการ พบว่า มีการควบคุม 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 82.35 และไม่มีการควบคุม 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 17.65 โดยข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ เรื่องข้อมูลข่าวสาร ส่วนข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารที่สหกรณ์ยังไม่มีการควบคุมตามรายการในแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เรื่อง ระบบสารสนเทศ เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบงานต่าง ๆ และเรื่อง การป้องกันดูแล รักษาสารสนเทศ พบว่ามีความเสี่ยงเกี่ยวกับระบบความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ โดยกำหนดการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้ตามระดับความสำคัญของข้อมูล และการปรับระบบการป้องกันไวรัสอย่างสม่ำเสมอ

4. การติดตามและประเมินผล มีรายการประเมินการควบคุม 8 รายการ พบว่า มีการควบคุม 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 87.50 และไม่มีการควบคุม 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50 โดยการติดตามและประเมินผลที่สหกรณ์ยังไม่มีการควบคุม คือ เรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับด้านการรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก

5. ผลการประเมินระบบการควบคุมภายใน โดยรวมด้านการรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก มีรายการประเมินการควบคุม 51 รายการ พบว่ามีการควบคุม 44 รายการ คิดเป็นร้อยละ 86.27 และไม่มีการควบคุม 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 13.73

ตารางที่ 19 สรุปผลการประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด ด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก

องค์ประกอบการควบคุมภายใน ตามแนวคิด COSO	การปฏิบัติงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด					
	จำนวน รายการ	ร้อยละ	มี / ใช่		ไม่มี / ไม่ใช่	
			รายการ	ร้อยละ	รายการ	ร้อยละ
1. สภาพแวดล้อมการควบคุม	14	100	12	85.71	2	14.29
2. การประเมินความเสี่ยง และ กิจกรรมการควบคุม	8	100	8	100	0	0
3. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร	17	100	14	82.35	3	17.65
4. การติดตามและประเมินผล	8	100	7	87.50	1	12.50
รวม	47	100	41	87.23	6	12.77

จากตารางที่ 19 การประเมินระบบการควบคุมภายในด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก ในแต่ละองค์ประกอบ แสดงรายละเอียด ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม มีรายการประเมินการควบคุม จำนวน 14 รายการ พบว่าการควบคุม 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่มีการควบคุม 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.29 โดยสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ ความซื่อสัตย์และจริยธรรม และโครงสร้างการดำเนินงานด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก ส่วนสภาพแวดล้อมการควบคุมที่มีการควบคุมไม่ครบตามรายการในแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ บุคลากรด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก ไม่มีการควบคุมในเรื่องการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และการบริหารทรัพยากรบุคคล ไม่มีการควบคุมในเรื่องแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญและทักษะในการปฏิบัติงาน

2. การประเมินความเสี่ยงและกิจกรรมการควบคุม มีรายการประเมินการควบคุม 8 รายการ พบว่าการควบคุม 8 รายการ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร มีรายการประเมินการควบคุม 17 รายการ พบว่า มีการควบคุม 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 82.35 และไม่มีการควบคุม 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 17.65 โดยข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ เรื่องข้อมูลข่าวสาร ส่วนข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารที่สหกรณ์ยังไม่มีการควบคุมครบตามรายการในแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เรื่องระบบสารสนเทศ เกี่ยวกับประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบงานต่าง ๆ และเรื่องการป้องกันดูแล รักษาสารสนเทศ พบว่ามีความเสี่ยงเกี่ยวกับระบบความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ โดยกำหนดการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้ตามระดับความสำคัญของข้อมูล และการปรับระบบการป้องกันไวรัสอย่างสม่ำเสมอ

4. การติดตามและประเมินผล มีรายการประเมินการควบคุม 8 รายการ พบว่า มีการควบคุม 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 87.50 และไม่มีการควบคุม 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50 โดยการติดตามและประเมินผลที่สหกรณ์ยังไม่มีการควบคุม คือ เรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก

5. ผลการประเมินระบบการควบคุมภายใน โดยรวมด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก มีรายการประเมินการควบคุม 47 รายการ พบว่ามีการควบคุม 41 รายการ คิดเป็นร้อยละ 87.23 และไม่มีการควบคุม 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.77

ตารางที่ 20 สรุปผลการประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด ด้านการรับชำระค่าหุ้น-หนี้และอื่น ๆ จากสมาชิก

องค์ประกอบการควบคุมภายใน ตามแนวคิด COSO	การปฏิบัติงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด					
	จำนวน รายการ	ร้อยละ	มี / ใช่		ไม่มี / ไม่ใช่	
			รายการ	ร้อยละ	รายการ	ร้อยละ
1. สภาพแวดล้อมการควบคุม	14	100	12	85.71	2	14.29
2. การประเมินความเสี่ยง และ กิจกรรมการควบคุม	40	100	35	87.50	5	12.50
3. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร	17	100	14	82.35	3	17.65
4. การติดตามและประเมินผล	8	100	7	87.50	1	12.50
รวม	79	100	68	86.08	11	13.92

จากตารางที่ 20 การประเมินระบบการควบคุมภายใน ด้านการรับชำระค่าหุ้น – หนี้ และอื่น ๆ ในแต่ละองค์ประกอบ แสดงรายละเอียด ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม มีรายการประเมินการควบคุม จำนวน 14 รายการ พบว่าการควบคุม 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่มีการควบคุม 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.29 โดยสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ ความซื่อสัตย์และจริยธรรม และโครงสร้างการดำเนินงานด้านการรับชำระค่าหุ้น – หนี้ และอื่น ๆ ส่วนสภาพแวดล้อมการควบคุมที่มีการควบคุมไม่ครบตามรายการในแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ บุคลากรด้านการรับชำระค่าหุ้น-หนี้ และอื่น ๆ ไม่มีการควบคุมในเรื่อง การสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และการบริหารทรัพยากรบุคคล ไม่มีการควบคุมในเรื่องแผนการพัฒนามูลากรด้านการรับชำระค่าหุ้น-หนี้ และอื่น ๆ เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญและทักษะในการปฏิบัติงาน

2. การประเมินความเสี่ยงและกิจกรรมการควบคุม มีรายการประเมินการควบคุม 40 รายการ พบว่าการควบคุม 35 รายการ คิดเป็นร้อยละ 87.50 และไม่มีการควบคุม 5 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50 โดยความเสี่ยงที่สหกรณ์จัดให้มีกิจกรรมการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม การรับเงินแล้วไม่บันทึกบัญชี การเก็บรักษาเงินไม่ปลอดภัย การจัดทำบัญชีไม่ถูกต้อง การบันทึกทุนเรือนหุ้นไม่ครบถ้วน การคำนวณดอกเบี้ยเงินให้กู้ผิดพลาด ส่วนความเสี่ยงที่สหกรณ์จัดกิจกรรมควบคุมไม่ครบรายการตามแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ความเสี่ยงเรื่อง ลูกหนี้เงินกู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ในเรื่องการติดตามการใช้เงินกู้ให้เป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ และความเสี่ยงเกี่ยวกับโปรแกรมระบบบัญชี ในเรื่อง การใช้โปรแกรมระบบงานที่เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติงาน การกำหนดรหัสผ่านและเก็บเป็นความลับสำหรับเจ้าหน้าที่ทุกระดับในการเข้าถึงข้อมูล การกำหนดผู้ดูแลระบบงาน/ผู้รับผิดชอบในการปรับปรุงข้อมูลและมีรหัสผ่านโดยเฉพาะ การเปลี่ยนรหัสตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด

3. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร มีรายการประเมินการควบคุม 17 รายการ พบว่า มีการควบคุม 14 รายการ คิดเป็นร้อยละ 82.35 และไม่มีการควบคุม 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 17.65 โดยข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ เรื่องข้อมูลข่าวสาร ส่วนข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารที่สททกรณียังไม่มีการควบคุมครบตามรายการในแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เรื่องระบบสารสนเทศ เกี่ยวกับประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบงานต่าง ๆ เหมาะสมกับการใช้งาน และเรื่องการป้องกันดูแล รักษาสารสนเทศ พบว่าไม่มีการควบคุมเกี่ยวกับระบบความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ โดยกำหนดการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้ตามระดับความสำคัญของข้อมูล และการปรับระบบการป้องกันไวรัสอย่างสม่ำเสมอ

4. การติดตามและประเมินผล มีรายการประเมินการควบคุม 8 รายการ พบว่า มีการควบคุม 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 87.50 และไม่มีการควบคุม 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50 โดยการติดตามและประเมินผลที่สททกรณียังไม่มีการควบคุม คือ เรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับด้านการรับชำระค่าหุ้น-หนี้และอื่น ๆ จากสมาชิก

5. ผลการประเมินระบบการควบคุมภายในโดยรวมด้านการรับชำระค่าหุ้น - หนี้ และอื่น ๆ จากสมาชิก มีรายการประเมินการควบคุม 79 รายการ พบว่ามีการควบคุม 68 รายการ คิดเป็นร้อยละ 86.08 และไม่มีการควบคุม 11 รายการ คิดเป็นร้อยละ 13.92

ตารางที่ 21 สรุปผลการประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด ด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย

องค์ประกอบการควบคุมภายใน ตามแนวคิด COSO	การปฏิบัติงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด					
	จำนวน รายการ	ร้อยละ	มี / ใช่		ไม่มี / ไม่ใช่	
			รายการ	ร้อยละ	รายการ	ร้อยละ
1. สภาพแวดล้อมการควบคุม	14	100	12	85.71	2	14.29
2. การประเมินความเสี่ยง และ กิจกรรมการควบคุม	8	100	7	87.50	1	12.50
3. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร	16	100	13	81.25	3	18.75
4. การติดตามและประเมินผล	8	100	7	87.50	1	12.50
รวม	46	100	39	84.78	7	15.22

จากตารางที่ 21 การประเมินระบบการควบคุมภายใน ด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย ในแต่ละองค์ประกอบ แสดงรายละเอียด ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม มีรายการประเมินการควบคุม จำนวน 14 รายการ พบว่าการควบคุม 12 รายการ คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่มีการควบคุม 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 14.29 โดยสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ ความซื่อสัตย์และจริยธรรม และโครงสร้างการดำเนินงานด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย ส่วนสภาพแวดล้อมการควบคุมที่มีการควบคุมไม่ครบตามรายการในแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ บุคลากรด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย ไม่มีการควบคุมในเรื่อง การสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และการบริหารทรัพยากรบุคคล ไม่มีการควบคุมในเรื่องแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญและทักษะในการปฏิบัติงาน

2. การประเมินความเสี่ยงและกิจกรรมการควบคุม มีรายการประเมินการควบคุม 8 รายการ พบว่าการควบคุม 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 87.50 และไม่มีการควบคุม 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50 โดยความเสี่ยงที่สหกรณ์จัดให้มีกิจกรรมการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานด้านการเงินไม่เหมาะสม ส่วนความเสี่ยงที่สหกรณ์จัดกิจกรรมควบคุมไม่ครบรายการตามแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ความเสี่ยงเรื่อง การจ่ายเงินโดยไม่มีหลักฐานการจ่าย/จ่ายเงินซ้ำ/จ่ายเงินเกิน เกี่ยวกับการไม่ประทับ “จ่ายแล้ว” ภายหลังจากจ่ายเงินลงในเอกสาร

3. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร มีรายการประเมินการควบคุม 16 รายการ พบว่า มีการควบคุม 13 รายการ คิดเป็นร้อยละ 81.25 และไม่มีการควบคุม 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 18.75 โดยข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการควบคุมร้อยละ 100 ได้แก่ เรื่องข้อมูลข่าวสาร ส่วนข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารที่สหกรณ์ยังไม่มีการควบคุมครบตามรายการในแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เรื่องระบบสารสนเทศ เกี่ยวกับประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบงานต่าง ๆ และเรื่องการป้องกันดูแล รักษาสารสนเทศ พบว่ามีความเสี่ยงเกี่ยวกับระบบความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ โดยกำหนดการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้ตามระดับความสำคัญของข้อมูล และการปรับระบบการป้องกันไวรัสอย่างสม่ำเสมอ

4. การติดตามและประเมินผล มีรายการประเมินการควบคุม 8 รายการ พบว่า มีการควบคุม 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 87.50 และไม่มีการควบคุม 1 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12.50 โดยการติดตามและประเมินผลที่สหกรณ์ยังไม่มีการควบคุม คือ เรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย

5. ผลการประเมินระบบการควบคุมภายในโดยรวมด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย มีรายการประเมินการควบคุม 46 รายการ พบว่ามีการควบคุม 39 รายการ คิดเป็นร้อยละ 84.78 และไม่มีการควบคุม 7 รายการ คิดเป็นร้อยละ 15.22

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด ดำเนินงานด้านการรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก ด้านการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก ด้านการรับชำระค่าหุ้น-หนี้และอื่น ๆ จากสมาชิก และด้านการจ่ายค่าใช้จ่าย ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้จากสหกรณ์มีการจัดโครงสร้างที่ดี มีระบบการสอบทาน การอนุมัติรายการ มีข้อมูลสารสนเทศที่ทำให้ผู้บริหารสามารถวางแผน สั่งการ และควบคุมการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ การมอบหมายงาน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบปฏิบัติด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการแบ่งแยกหน้าที่ ตลอดจนมีผู้ตรวจสอบซึ่งมีความเป็นอิสระจากสหกรณ์ คือ ผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบกิจการที่ปฏิบัติหน้าที่การตรวจสอบทั้งด้านการบริหารจัดการ และด้านการบัญชี การเงิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จันทนา สาขากร และคณะ (2550) ที่กล่าวว่า การควบคุมภายในของธุรกิจมักแตกต่างกันไปตามประเภทของการดำเนินธุรกิจ แต่โดยทั่วไปแล้วการควบคุมภายในที่ดีจะมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ มีแผนจัดแบ่งส่วนงาน มีระบบการควบคุมทางการบัญชีที่ดี มีแนวปฏิบัติงานที่ดี และใช้เจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจน่าน จำกัด ดังที่กล่าวมา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม สหกรณ์ควรจัดให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ (Job Rotation) ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ได้พัฒนาความรู้ ทักษะการทำงานในตำแหน่งใหม่ ทำให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น มีทักษะการทำงานหลากหลายมากขึ้น จึงมีโอกาสรักษาความก้าวหน้าในตำแหน่งงานระดับสูงต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวต้องคำนึงถึงตัวบุคคลที่ต้องมาทำหน้าที่ใหม่เกี่ยวกับ ความสามารถ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปจึงมักกำหนดลักษณะงานที่ให้สับเปลี่ยนให้ใกล้เคียงกัน และนอกจากนี้สหกรณ์ควรมีแผนการพัฒนาบุคลากรประจำปี เพื่อให้มีความรู้ ความชำนาญ และทักษะในการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน คือ การรับ-ถอนเงินฝากของสมาชิก การจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก การรับชำระค่าหุ้น-หนี้และอื่น ๆ จากสมาชิก และการจ่ายค่าใช้จ่าย

2. ด้านกิจกรรมการควบคุม นอกเหนือจากกิจกรรมการควบคุมที่สหกรณ์มีการปฏิบัติอยู่แล้วตามข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ สหกรณ์ควรนำกิจกรรมควบคุมต่อไปนี้มาใช้เพิ่มเติม

2.1 การประมวลข้อมูล ข้อมูลในที่นี้หมายถึง ข้อมูลทางการบัญชีและข้อมูลอื่น ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการบริหารงานสหกรณ์ เช่น อัตราสมาชิกใช้บริการเงินกู้ อัตราสมาชิกที่ใช้บริการฝากเงิน ข้อมูลเหล่านี้ต้องผ่านกระบวนการประมวลผลที่มีการควบคุมที่ดีโดยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมช่วยในการประมวลข้อมูล จัดหาโปรแกรมระบบงานที่ครอบคลุมการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

2.2 การควบคุมทางกายภาพ หมายถึง การดูแล ป้องกัน รักษาทรัพย์สิน เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ เงินสด และข้อมูลของสหกรณ์ฯ ควรมีการเก็บรักษาอย่างดี เพื่อป้องกันการสูญหายหรือโจรกรรม กิจกรรมการควบคุมที่ควรนำมา เช่น การจำกัดสิทธิผู้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ ควรกำหนดรหัสสำหรับเจ้าหน้าที่ทุกระดับในการเข้าถึงข้อมูล การกำหนดผู้ดูแลระบบงาน/ผู้รับผิดชอบในการปรับปรุงข้อมูลและมีรหัสผ่าน โดยเฉพาะ ควรกำหนดความยาวขั้นต่ำ อายุ จำนวนครั้งที่ยอมให้ใส่รหัสผ่านผิด ควรกำหนดรหัสผ่านให้มีความยากแก่การคาดเดา และควรมีการเปลี่ยนรหัสในเวลาที่กำหนด และกำหนดให้มีการตรวจสอบและอนุมัติรายการก่อนการบันทึกข้อมูล ทั้งนี้หากสหกรณ์มีข้อจำกัด ด้านบุคลากร โดยมีความจำเป็นต้องมอบหมายให้เจ้าหน้าที่คนหนึ่งคนใดปฏิบัติงานหลายหน้าที่ควบคู่กัน ก็ควรกำหนดมาตรการหรือวิธีการกำกับดูแลและควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รายดังกล่าวให้รอบคอบและรัดกุมเพียงพอ เช่น กำหนดให้มีบันทึกการ

ทำงาน (Log File) ของเจ้าหน้าที่รายนั้น และมีการตรวจสอบบันทึกดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรมีการจัดหาเครื่องมือ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการบริหารงานของสหกรณ์มาใช้ ควรจัดทำการยืนยันยอดเงินฝากของสมาชิก และการยืนยันยอดเงินกู้จากแหล่งภายนอกด้วย

2.3 การจัดทำเอกสารหลักฐาน การปฏิบัติงานหลักของสหกรณ์ ได้แก่ การให้สินเชื่อ การรับฝากเงิน การบัญชี การเงิน การมีระบบหลักฐานเอกสารที่เพียงพอและเหมาะสมก่อให้เกิดการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ เช่น การจ่ายเงินควรประทับตรา “จ่ายแล้ว” ลงในเอกสารดังกล่าว เพื่อป้องกันการเบิกเงินซ้ำ

3. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สหกรณ์ฯ ควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่เหมาะสม มีคุณภาพ สะดวก และรวดเร็ว เช่น การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมระบบงานที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมต่อระบบงานของสหกรณ์ ตลอดจนปรับระบบป้องกันไวรัสคอมพิวเตอร์อย่างสม่ำเสมอ การจัดระบบความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ กำหนดการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้ตามระดับความสำคัญของข้อมูล เช่น การยืนยันตัวบุคคล เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้ที่จะเข้าระบบเป็นผู้ที่มีสิทธิจริง เทคนิคที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ การใช้รหัสผ่าน (Password) และการใช้สิทธิ (Authorization) ซึ่งผู้ใช้งานระบบฐานข้อมูลมีสิทธิในการใช้ข้อมูลแตกต่างกัน เช่น สิทธิในการอ่านข้อมูลหรือเรียกดูข้อมูล (Read) สิทธิในการเพิ่มข้อมูล (Insert) สิทธิในการเปลี่ยนแปลงข้อมูล (Update) สิทธิในการลบข้อมูล (Delete) สิทธิในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างข้อมูล (Alteration) เป็นต้น

4. การติดตามและประเมินผล สหกรณ์ควรติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคล ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และการติดตามผลการปฏิบัติงานภายหลังการประเมิน ด้านให้เงินกู้แก่สมาชิกสหกรณ์ควรมีการติดตามการใช้เงินกู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันความเสี่ยงอันเกิดจากการที่สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด หากสมาชิกนำเงินกู้ไปใช้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์